

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ», ректор

_____ проф. Володимир СМОЛАНКА
_____ 2022 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

для вступників на навчання для здобуття ОС доктор філософії

за спеціальністю 054 Соціологія

(код, назва)

(на основі здобутого здобутого освітнього ступеня “магістр”, освітньокваліфікаційного рівня “спеціаліст”)

РОЗРОБЛЕНО

Фаховою атестаційною комісією з
спеціальності «Соціологія»

Голова комісії:
Шандор Ф.Ф.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступників до ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
на навчання для здобуття ОС доктор філософії,
спеціальність 054 – «Соціологія»

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складена відповідно до освітньо-наукової програми (ОНП) підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 054 «Соціологія».

Приєм абітурієнтів, які здобули освітній ступінь (ОС) магістр, здобутого за неспорідненим напрямом, для здобуття ОС доктор філософії за спеціальністю 054 – «Соціологія» проводиться за результатами фахового вступного випробування у формі усного іспиту, презентації дослідницької пропозиції та додаткового вступного випробування з соціології.

Мета вступного випробування полягає у з'ясуванні рівня теоретичних знань і практичних умінь та навичок за програмою підготовки фахівця ОС доктор філософії спеціальності 054 – «Соціологія», необхідних для здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для проведення власного наукового дослідження, участі у колективній науково-дослідній роботі, здійснення власної педагогічної діяльності у закладі вищої освіти, виконання власного наукового дослідження та підготовки дисертації відповідно до вимог, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі політичних наук за спеціальністю 054 «Соціологія».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння дисциплін нормативної та варіативної частин навчального плану для підготовки за ОС доктор філософії спеціальності 054 – «Соціологія», а також практичної частини, яка передбачає підготовку та захист дисертації, абітурієнти повинні мати вищу освіту (магістр) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі суспільно-політичних наук і їх практичного використання у процесі здійснення наукового дослідження. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма охоплює основну проблематику навчальних дисциплін, які дозволяють перевірити і оцінити необхідний рівень набутих знань та практичних навичок, які є базовими для подальшого опанування освітньо-наукової програми спеціальності 054 – «Соціологія».

2. ПЕРЕЛІК ФАХОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, З ЯКИХ ПРОВОДИТЬСЯ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Для вступників на ОС доктор філософії за спеціальністю 054 – «Соціологія» цей комплекс стосується таких частин політичної науки:

- Загальна соціологічна теорія;
- Історія соціології;
- Сучасні соціологічні теорії;
- Методологія та методи соціологічних досліджень.

3. ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

ТЕМА 1. Загальна характеристика соціології як наукової дисципліни.

Об'єкт соціології. Предмет соціології. Функції та структура соціологічного знання. Особливості пізнавального процесу в соціології. Конкретно-соціологічні дослідження та їх використання в сфері бізнесу та фінансів.

ТЕМА 2. Соціальний простір та базові структурні елементи соціального.

Складові соціального простору та основи теорії соціальної мобільності: соціальні позиції та соціальні дистанції, види соціального простору. Соціальна мобільність. Соціальні статуси: поняття й види. Соціальні групи: соціальні ознаки і формування соціальних груп, типологія груп, властивості груп.

ТЕМА 3. Соціальні дії та соціокультурні регулятори поведінки.

Соціальне як діяльність: поняття соціального поля, соціальних практик і соціальних ролей, поняття соціальної дії як базової форми соціального та елементарної категорії соціології, теорія соціальної дії М. Вебера. Соціальні взаємодії: поняття й структура соціального зв'язку, соціальні контакти та спорадичні зв'язки, інституалізовані зв'язки і соціальні відносини. Культура як регулятор соціальних зв'язків: соціокультурний підхід в соціології, форми та види культур, культурний процес і цивілізація, роль культури в регуляції соціальних дій (основи теорії Т. Парсонса), основні види регуляторів – значення, цінності, норми.

ТЕМА 4. Особистість і девіантна поведінка.

Особистість як соціальна одиниця: поняття людини і особистості, типове і індивідуальне в особистості, функції та структура особистості. Соціалізація і

виховання особистості. Пояснення механізму соціалізації. Детермінанти і інститути соціалізації. Девіантна поведінка: сутність, види, пояснення. Соціальний контроль і санкції.

ТЕМА 5. Соціально-класова структура суспільства.

Поняття соціальної структури суспільства. Види соціальних структур. Проблема соціологічного вимірювання соціальних структур. Соціальна стратифікація: поняття природної і соціальної нерівності; конфліктологічне і функціональне пояснення нерівності, критерії стратифікації, історичні системи стратифікації, коливання (флуктуація) профілів стратифікації. Класи і класові теорії.

ТЕМА 6. Етнічна структура суспільства.

Поняття етносу. Етнічні ознаки: об'єктивно-біологічні (расовоантропологічні) риси, об'єктивно-культурні ознаки, суб'єктивний критерій (самоідентифікація). Рівні етнічності та генезис етнічної структури: суперетноси, етнічна структура суспільства (нації-держави), субетноси. Етнічна структура України: склад, динаміка (за даними переписів населення), характеристика міжетнічних відносин.

ТЕМА 7. Демографічна, професійно-посадова і соціально-територіальна структури суспільства.

Загальні уявлення про демографічну структуру: вікові та гендерні групи, специфіка гендерної та вікової ідентичності, гендерні та вікові відносини та їх трансформація у сучасному суспільстві. Демографічні піраміди суспільства і специфіка демографічної структури українського суспільства. Загальні уявлення про професійно-посадову структуру: розподіл праці і утворення професійної структури, трансформація професійної структури в індустріальних суспільствах, престиж професії.

ТЕМА 8. Соціальні інститути.

Інститути як форма соціального: загальне визначення, внутрішня структура та основні функції соціальних інститутів. Типологія інституцій: за характером основної функції, за ознаками офіційності та легітимності. Інституційна структура суспільства. Інституційні зміни: структура процесу інституціоналізації; деінституціоналізація, її форми та наслідки.

ТЕМА 9. Соціальні організації.

Загальні явлення про соціальні організації: сутність, призначення, розповсюдженість у сучасному суспільстві, типи і види. Загальні риси та

властивості соціальних організацій: організаційний ефект, цілеспрямованість, керованість (управління), ієрархічність та структурованість, унормування діяльності, членство в організаціях, ідентичність.

ТЕМА 10. Суспільство як форма соціального.

Зміни у суспільствах. Поняття суспільства як нації-держави і системи соціальних відносин, Т. Парсонс про соціетальні системи та соціетальні ознаки суспільства. Історичні типи суспільств: традиційне, індустріальне й постіндустріальне суспільства. Поняття «соціальні зміни». Типі та форми прояву соціальних змін. Теоретичні пояснення змін у суспільствах: концепція соціального прогресу, теорії природної соціальної еволюції, історичного матеріалізму, циклічні концепції, теорії, що виходять з фактору агентності, культурологічні концепції, теорії модернізації та акультурації. Глобалізація.

ТЕМА 11. Історія соціології як наукова дисципліна.

Протосоціологія. Соціальні вчення Античності, Середньовіччя. Відродження, Нового Часу, епохи Просвіти. Поняття протосоціології. Історико-культурні етапи розвитку протосоціологічної думки. Середньовіччя як історична епоха (IV–XIV ст.) і специфічний тип культури: християнсько-біблейська картина мира. Новий час як історична епоха (XVII – початок XVIII ст.) і форма культури (світ машин, природній закон руху тіл, рань буржуазний суспільний устрій і політичний бюрократичного абсолютизму. Криза «компромісного» соціального порядку епохи Відродження на початку – середині XVII ст. Соціальна криза середини XVIII – початок XIX ст. зліт культури

ТЕМА 12. Передумови виникнення соціології як самостійної наукової дисципліни.

Загальні історичні (соціально-інституційні) передумови виникнення соціології. Соціологічний позитивізм О. Конта. Позитивізм як «життєве кредо» і як конструктивна модель усвідомлення. Класифікація позитивних наук, місце соціології в системі позитивних наук. Вплив Г. Спенсера на формування структурно-функціональної парадигми в соціології.

ТЕМА 13. Історичний матеріалізм К. Маркса.

Методологія марксистського аналізу суспільства. Матеріалістичне розуміння історії й принцип економічного детермінізму. Базові поняття: «спосіб виробництва», «виробничі сили», «виробничі (економічні) відносини», «базис», «надбудова», «суспільно-економічна формація». Класова теорія. Економічні витоки класових протиріч. Соціальна структура та система протиріч капіталістичного суспільства.

ТЕМА 14. Соціологічні концепції Е. Дюркгейма, М. Вебера, Р. Мертона.

Соціальні факти як предмет соціології за Е. Дюркгеймом . Ознаки соціального факту. “Розуміюча” соціологія Макса Вебера. Ідейні витoki соціологічної концепції Вебера. Загальна концепція соціології: антипозитивізм, антинатуралізм, номіналізм, принцип “розуміння”, свобода від оціночних суджень. Праця “Протестантська етика і дух капіталізму”. Роль релігії в формуванні трудової етики і типів господарювання. Функціональний структуралізм Р.Мертонa. Процедурні правила функціонального аналізу. Приклади застосування функціонального аналізу.

ТЕМА 15. Теоретичні джерела конфліктної парадигми.

Діалектична теорія конфлікту Р.Дарендорфа. Загальна характеристика конфліктних теорій. Г.Зіммель і конфліктний функціоналізм. Уявлення Дарендорфа про суспільний порядок. Конфліктний функціоналізм Л.Козера. Образ соціальної організації. Модель функціонального конфлікту та його наслідків за Л.Козером. Розвиток конфліктного напрямку в соціології в ХХ столітті Узагальнююча теорія конфлікту К. Боулдинга. Конфліктна теорія стратифікації Р. Коллінза.

ТЕМА 16. Франкфуртська школа як напрямок ліворадикальної соціально-філософської думки.

Франкфуртської школи. Г. Маркузе. “Одномірна людина”. ”Кінець утопії”. Критика сучасного суспільства Макса Хоркхаймера та Теодора Адорно. Критика культури капіталістичного суспільства. Франкфуртська школа у другій половині ХХ ст. Ю. Хабермас. Проблема активної “політично функціонуючої громадськості”. “Життєвий світ” і “відчужуючі” системи сучасного капіталізму. Комунікативна дія.

ТЕМА 17. Специфіка символічного інтеракціонізму як соціологічної парадигми.

Інтелектуальне коріння теорії взаємодії: філософія прагматизму та психологічний біхевіоризм. Внесок Дж. Г. Міда в побудову теорії інтеракціонізму. Символічний інтеракціонізм Г. Блумер і чиказька школа символічного інтеракціонізму.

ТЕМА 18. Теорія ролей і драматургічний підхід.

Створення теорії ролей Дж. Морено и Р. Линтоном. Уявлення щодо соціальної організації в теорії ролей. Драматургічний підхід І. Гоффмана.

Теорія стигмації. Інтелектуальне коріння теорії обміну. Становлення теорії соціального обміну. Б. Малиновський і психологізм обміну. Поняття «символічний обмін». М. Мосс і структуралізм обміну.

ТЕМА 19. Теорія інтеграційного обміну.

Теоретична стратегія П.Блау. Від соціальної взаємодії до макроструктур. Подальший розвиток теорії обміну в теорії раціонального вибору Дж. С. Коулмена, роботах Р.Емерсона та теорії мереж Р.Берта. Основні риси теорій раціонального вибору. Внесок Джеймса С. Коулмена в розвиток теорії раціонального вибору.

ТЕМА 20. Феноменологія та етнометодологія.

Соціологія знання П. Бергера та Т. Лукмана. Структуралістський конструктивізм П. Бурдьє. Основні філософські принципи феноменологічного метода Е. Гуссерля. Принцип феноменологічної редукції. А. Шютц щодо змістовної структури соціального миру. Феноменологічна парадигма: предмет и методи. Стан сучасної соціології. Теорія соціального простору і поняття «культурного капіталу».

ТЕМА 21. Синергетика, постструктуралізм та постмодерн в соціологічних теоріях.

Теорія структурації Е. Гіденса. Концепція сучасного суспільства за Е. Гіденсом. Основні риси сучасного суспільства: динамізм, глобальність, зміна системи контролю над засобами насилля. М. Фуко: обґрунтування теорії археології знання. Постструктуралізм Ж. Дерриди. У. Бек: створення теорії суспільства ризику. Ж. Бодрийяр: створення «антисоціальної» теорії.

ТЕМА 22. Українська соціологічна думка. Формування української академічної соціології.

Шляхи розвитку й доля української соціології у дореволюційній Росії та за часів СРСР. Соціально-політичні умови розвитку української соціології в дореволюційній Росії. Теоретичні напрямки і емпіричні дослідження на початку 20-х рр. Соціологія і більшовицький режим. Розгром соціології як «буржуазної науки», припинення соціологічних досліджень наприкінці 20-х років. Ідеологічна лібералізація 1950–1960 рр. і часткове відродження соціології. Демократизація суспільного життя в кінці 80-х – на початку 90-х рр., остаточна «реабілітація» теоретичної соціології. Теоретична соціологія в сучасній Україні. Розвиток соціології в сучасній Україні.

ТЕМА 23. Основні етапи соціологічного дослідження та програма дослідження.

Етапи процесу дослідження. Програма дослідження. Вибір теми і проблеми дослідження. Мета та завдання дослідження. Поняття етики та професійної етики. Описові і пояснюючі дослідження. Одиниці аналізу. Об'єкт та предмет дослідження. Інтерпретація та операціоналізація понять. Операціональне визначення понять. Індикатори, які є емпіричним еквівалентом теоретичному конструкту. Залежні/незалежні змінні в дослідженні і причинно-наслідкові зв'язки. Гіпотеза дослідження. Типи відносин між змінними: позитивні, негативні і криволінійні.

ТЕМА 24. Поняття вимірювання в соціології.

Основні рівні вимірювання. Змінна і її атрибути-значення. Вимоги до змінних. Рівні вимірювання і шкали: номінальна; порядкова; інтервальна; шкала відносин. Застосування різних рівнів вимірювання соціологічних змінних. Прості і складні індикатори. Надійність вимірювальних інструментів. Основні джерела помилок вимірювання. Систематична помилка. Випадкова помилка. Приклади помилок вимірювання. Складні шкали. Поняття складних шкал.

ТЕМА 25. Опитування.

Анкетування та інтерв'ю, як основні види опитувань. Поняття опитування. Основні види опитувань. Анкетування та інтерв'ю: порівняльна характеристика. Види анкетувань та інтерв'ю. Поштове опитування. Теми, що підходять для поштового опиту. Експертне опитування, його переваги та недоліки. Основні етапи експертного опитування. Підбір експертів. Основні види експертного опитування. Основні та контрольні питання. Питання фільтри та питання пастки.

ТЕМА 26. Соціометрія.

Історія виникнення соціометрії. Сутність соціометричного опитування та його основні етапи. Поняття соціометричного критерію, види критерії, основні вимоги до їх формування. Соціоматриця та привили її будування. Соціограма, види соціограм. Соціометричні індекси та їх застосування при аналізі соціометричних даних. Індивідуальні та групові соціометричні індекси.

ТЕМА 27. Аналіз документів.

Поняття документу в соціології. Види документів. Засоби перевірки документів на достовірність. Умови, за яких документи не можна вважати достовірними. Засоби масової інформації як специфічний тип документу.

Статистичні дані як різновид документів. Аналіз існуючої статистики. Сутність контент–аналізу.

ТЕМА 28. Якісні методи в соціології.

Методологія якісного дослідження. Призначення і специфіка якісних досліджень. Поняття групового інтерв'ю. Тематика досліджень, в яких варто застосовувати фокус–груп. Техніка проведення фокус–груп. Визначення і джерела біографічного методу в соціальних науках: клінічний метод і психобіографічні схеми в психології і психіатрії. Біографічний метод у соціології. Спостереження. Збір попередньої інформації. Польовий журнал. Включене спостереження. Включене спостереження й етнографічний метод: визначення й історичні джерела.

ТЕМА 29. Експеримент в соціологічному дослідженні.

Логіка розробки експерименту. Проведення декількох вимірів до і після експериментального впливу. Нееквівалентні контрольні групи. Багатооб'єктний експеримент з декількома вимірами. Однооб'єктний експеримент.

ТЕМА 30. Сутність вибіркового методу в соціології.

Термінологія вибіркової процедури. Теоретична генеральна сукупність, реальна генеральна сукупність, основа вибірки, одиниця відбору, одиниця репрезентації, одиниця спостереження, вибірка, вибіркова сукупність, змінна, параметр, статистика, похибка вибірки, рівень значущості і довірчий інтервал. Види вибірки.

ТЕМА 31. Аналіз даних в соціологічних дослідженнях.

Відсоткові розподіли в двомірних таблицях. Створення і читання двомірних таблиць. Представлення безперервних змінних в двомірних таблицях. Моделі обробки і аналізу даних. Приклади. Трьохмірний аналіз. Коефіцієнти кореляції. Правила оформлення звіту. Основні вимоги до оформлення звіту за результатами соціологічного дослідження. Структура звіту. Графічне представлення даних. Види графіків та діаграм. Правильне оформлення таблиць та малюнків.

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБОВУВАННЯ

1. Об'єкт і предмет соціології. Соціальні закони і закономірності. Функції соціології та метод соціології.
2. Структура соціології. Зв'язок рівнів соціологічного знання.
3. Макросоціологія та мікросоціологія як парадигмальні тенденції в розвитку і структуруванні соціологічного знання.
4. Поняття, елементи та функції культури. Ціннісно-нормативний механізм регуляції поведінки особистості.
5. Теорія стратифікації: поняття, теоретичні пояснення, критерії, історичні системи.
6. Основні тенденції соціальної мобільності в суспільствах індустріального та постіндустріального типів.
7. Соціально-класова структура суспільства: поняття, загальна характеристика класів та методи вивчення класової структури.
8. Поняття етносу та етнічної структури суспільства.
9. Професійно-посадова структура суспільства.
10. Поняття демографічної структури й основні види демографічних груп населення.
11. Сучасне суспільство і розвиток гендерних відносин.
12. Поняття особистості. Структура особистості. Соціалізація особистості: поняття, фактори, агенти та етапи.
13. Поняття, структурні елементи та типи соціальних інститутів. Функції соціальних інститутів. Базові інститути суспільства. Процеси інституалізації та де інституалізації.
14. Сім'я як соціальний інститут. Поняття, типи та функції сім'ї.
15. Шлюб як соціальний інститут, компоненти, атрибути, форми. Нові форми шлюбно-сімейних відносин. Риси шлюбності в сучасній Україні на тлі загальноєвропейських тенденцій.
16. Соціальна організація: поняття, види, ознаки. Закони соціальної організації.
17. Девіантна поведінка: поняття, типи, релятивність. Теоретичні пояснення девіантної поведінки.
18. Соціальний контроль: сутність та типи.
19. Соціальні зміни: поняття, типи, форми, фактори.
20. Протосоціологія: головні етапи, напрямки, ідеї. Загальні історичні та соціально-теоретичні передумови виникнення соціології.
21. Позитивізм О. Конта.
22. Еволюційний процес за Г. Спенсером.
23. Класова теорія К.Маркса.
24. Теорія соціальної дії Макса Вебера.
25. Вчення М. Вебера про типи панування.
26. Формальна соціологія Г. Зіммеля. Соціальна диференціація й інтеграція.
27. «Правила вивчення «соціальних фактів». (По роботі Е.Дюркгейма «Метод соціології»)

28. Соціологічні дослідження Е. Дюркгеймом проблем самогубства. (По роботі «Самогубство: соціологічний етюд»)
29. Психологічний напрямок у соціології XIX - початку XX ст.
30. Теорія наслідування Г. Тарда.
31. Соціологія натовпу Г. Лебона.
32. Соціологічна концепція В. Парето.
33. Типологія соціальних форм по роботі Ф. Тьоннісу «Спільнота і суспільство»..
34. Американська емпірична соціологія. Основні віхи.
35. Соціологічні емпіричні дослідження у XIX - початку XX ст. в Європі.
36. Формальна соціологія Г. Зіммеля
37. Сутність соціологічної теорії. Складові елементи соціологічних теорій.
38. Функціоналізм: основні риси.
39. Т. Парсонс. Суспільство як тип соціальної системи. Соціальні зміни. Модель одиничної дії та типові змінні соціальних дій.
40. Р. Мертон. Розробка методології функціонального аналізу. Процедурні правила функціонального аналізу. Теорії середнього рангу.
41. Загальна характеристика соціологічних конфліктних теорій.
42. Уявлення Р. Дарендорфа про суспільний порядок. Фактори, що впливають на розвиток конфлікту за Р. Дарендорфом. Діалектична модель конфлікту та його наслідки.
43. Л. Козер. Образ соціальної впорядкованості. Причини соціальних конфліктів, їх гострота та тривалість.
44. Внесок Дж. Г. Міда в розвиток соціології: соціальна дія, прийняття ролі іншого, структура особистості та механізм її розвитку, «узагальнений інший» та «значущий інший».
45. Чарльз Кулі: первинні групи та їхня роль в формуванні особистості. Основні постулати та метод теорії «дзеркального Я».
46. Г. Блумер: основні постулати символічного інтеракціонізму, його теорія та методи. Соціальна взаємодія: етапи визначення, інтерпретації, картування та оцінювання. Уявлення щодо суспільства та особистості.
47. Пояснення Дж. Морено та Р. Лінтоном рольової сутності соціальної взаємодії. Рольові набори. Рольова напруга, рольовий конфлікт. Фактори, що пом'якшують рольовий конфлікт.
48. Драматургічний підхід І. Гоффмана
49. Дж. Хоманс. Психологічна модель обміну.
50. Теорія інтеграційного обміну Пітера Блау. Теорема влади по П. Блау.
51. Розвиток теорії обміну в теорії раціонального вибору Дж. С. Коулмена та в теорії мереж Р. Емерсона.
52. А. Шютц щодо змістовної структури соціального світу. Феноменологічна парадигма: предмет и методи. «Концепція дому».
53. П. Бергер і Т. Лукман щодо соціального конструювання реальності.
54. Предмет та методи етнометодології. Фонові очікування і «гарфінкелінг».
55. Структуралістський конструктивізм П. Бурдьє. Теорія соціального простору, поняття «габітусу», «капіталу» та «поля».

56. Концепція сучасності та теорія структуризації Е. Гіденса.
57. Сінергетика (М. Фуко, Ж. Деррида, У. Бек) та постмодерн (З. Бауман, Ж. Бодрійяр) в соціологічних теоріях.
58. Історія становлення та розвитку соціологічних досліджень. Види соціологічних досліджень. Етичні правила соціологічних досліджень. Етапи дослідження. Програма дослідження.
59. Об'єкт та предмет, мета та завдання соціологічного дослідження. Інтерпретація та операціоналізація понять. Гіпотези дослідження: види та основні вимоги до формулювання
60. Поняття вимірювання, рівні вимірювання, основні типи шкал. Надійність вимірювання в соціологічному дослідженні. Засоби перевірки шкали на валідність та стійкість.
61. Типи питань в соціологічних опитувальниках. Правила створення опитувальника. Формат опитувальника.
62. Основні поняття вибіркового методу в соціології. Похибки вибірки: основні характеристики та шляхи виправлення. Теорія стохастичного відбору.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гіденс Е. Соціологія. [Електронний ресурс] / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник; наук. ред. О. Іващенко. К. : Основи, 1999. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/86796-dti-t-hto-h-doglyada.html>
2. Горшков М. К. Прикладная социология: методология и методы: интерактивное учебное пособие. М.: Институт социологии РАН, 2011. 372 с
3. Девятко И.Ф. Методы социологического исследования. М.: Книжный мир, 2006.
4. Добренъков В.И., Кравченко А.И. Методы социологического исследования. М.: ИНФРА-М, 2004.
5. Добренъков В.И. Система теоретической социологии В. Парето. *Вестник Моск. ун-та. Сер.18 «Социология и политология»*. 2002. №3.
6. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології / Від античності до початку ХХ ст. К., 1993.
7. Історія соціології: навчальний посібник / За ред. І.П. Руценка. Х.: ТОВ» ПланетаПрінт», 2017.
8. Как провести социологическое исследование / М. К. Горшков, Ф. Э. Шерега, О. М. Маслов [и др.]; под ред.: М. К. Горшкова, Ф. Э. Шереги. М. : Политиздат, 1990. 288 с.
9. Коваліско Н. В. Основи соціальної стратифікації : навч. посібник. [Електронний ресурс] : Магнолія 2006, 2011. Режим доступу:

<http://www.sociologylnu.org.ua/resursy/Kovalisko.%20Osnovy%20socialnoji%20stratyficaciji.pdf>

10. Кононов І. Ф. Теоретична соціологія: підручник для студ. вищ. навч. закладів: у 2 т. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013.
11. Литвин А. П., Яковенко А.К. Соціологія : навч. посіб. [Електронний ресурс]. Т. : ТНЕУ, 2013. Режим доступу: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/
12. Лукашевич М. П., Туленков М.В. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій : підручник [Електронний ресурс] К. : Каравела, 2008. Режим доступу: https://vk.com/doc31993533_196892448?dl=5bfb2c0b412be9d9e1
13. Ляпіна Л. А. Етносоціологія : навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2013 7. Масионис Дж. Соціологія. СПб., 2006.
14. Общая социология: Учеб. пособие / Под общ. Ред. А. Г. Эфендиева. М.: ИНФРА-М, 2000. 654 с.
15. Наследов А. SPSS: компьютерный анализ данных в психологии и социальных науках. СПб.: Питер, 2005.
16. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. К., 1996, с. 7–19, 24–40.
17. Рущенко І. П. Загальна соціологія : підручник. Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004.
18. Сірій Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навч. посіб. [Електронний ресурс]. К. : Атіка, 2010. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/571-sotsologiya-sriy-v.html>
19. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп [Електронний ресурс]. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с. Режим доступу: <http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf>
20. Соціологія : підручник / за ред. В. М. Пічі. 3-тє вид. Л. : Новий світ. 2000, 2007. 280 с.
21. Соціологія і психологія: Навч. посіб. / За ред.. Ю. Ф. Пачковського. Каравела, 2009.
22. Соціологія : підручник для студ. вищ. навч. закладів / за ред. В. Г. Городяненка. К. : Вид. центр «Академія», 2010.
23. Соціологія: Навч. посіб./За ред..С.О.Макеєва. К.: Т-во «Знання», КОО, 2008. 566 с.
24. Танчин І. З. Соціологія : навч. посіб. [Електронний ресурс]. 3-тє вид., перероб. К. : Знання, 2008. 351 с. Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/572-sotsologiya-tanchin-I3.html>
25. Рабочая книга социолога [Текст] / под ред. Г. В. Осипова. 3-е изд. М. : Либроком, 2015. 480 с.
26. Радаев В. В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил [Электронный ресурс]. М. : ГУ-ВШЭ. ИНФРО-М, 2001. 203 с. Режим доступа:

- [http://ecsoclab.hse.ru/data/2013/02/22/1244930067/Как 66 %20организовать %20и%20представить%20исследовательский %20проект.pdf](http://ecsoclab.hse.ru/data/2013/02/22/1244930067/Как_66_организовать_и_представить_исследовательский_проект.pdf)
27. Сурмин Ю.П., Туленко Н.В. Методология и методы социологических исследований. К.: МАУП, 2000.
 28. Тезаурус социологии. Кн.2. Методология и методы социологических исследований / под ред. Ж. Т. Тощенко. М. : Юнити-Дана, 2013. 416 с.
 29. Штомпка П. Социология. Анализ современного общества. [Электронный ресурс]. 2-е изд. М. : Логос, 2010. 664 с. Режим доступа: https://www.hse.ru/data/2010/11/01/1223555931/Shtompka_p_sociologiya_analiz_sovremen_nogo_obshestva.pdf
 30. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. 5-е изд., стер. Москва : Омега-Л, 2011. 567 с.
 31. Ядов В.А. Социологическое исследование: методология, программа, методы. М.: Добросвет, 1999.
 32. Яковец Ю.В. Великие прозрения П. Сорокина // Социологические исследования. 1999. №6.

Додаткова література:

1. Дюркгейм Э. Самоубийство. Социологический этюд. М., 1994.
2. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. М., 1995.
4. Зиммель Г. Как возможно общество? // Социологический журнал, 1994, № 2.
5. Кампанелла Т. Город Солнца. М., 1954.
6. Кант И. Идея всеобщей истории во всемирно-гражданском плане // Кант И. Соч.: В 6 т. М., 1966. Т.6.
7. Кетле А. Социальная физика или опыт о развитии человеческих способностей. К., 1911- 1913. Т. 1–2.
8. Кетле А. Социальная система и законы ею управляющие. СПб., 1866.
9. Ковалевский М.М. Социология. СПб., 1910.
10. Кондорсе М. Ж. Эскиз исторической картины прогресса человеческого разума. М., 1936.
11. Конт О. Дух позитивной философии // Западно-Европейская социология XIX века: Тексты. М., 1996.
12. Конт О. Курс положительной философии // Западно-Европейская социология XIX века: Тексты. М., 1996.
23. Лебон Г. Психология масс. Минск, М., 2000.
24. Лебон Г. Психология социализма. Х., 1997.
25. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. К., 1995.
26. Макиавелли Н. Государь. М., 1990.
27. Маркс К. Социология. – М., 2000.
28. Маркс К. К критике политической экономии. Введение // К.Маркс и Ф.Энгельс. Соч., т. 13.

29. Мечников Л.И. Цивилизация и великие исторические реки: статьи. М., 1995.
30. Монтескье Ш. Л. О духе законов // Избр. Произведения. М., 1955.
31. Мор Т. Утопия. М., 1978.
32. Парето В. О применении социологической теории // Социологические исследования. 1995, № 10; 1996, № 1, 2, 7, 10.
33. Парето В. Трансформация демократии // Западно-Европейская социология XIX – начала XX веков. М., 1996.
34. Платон. Государство // Платон. Соч.: В 3-х т. Т3. Ч.1
35. Руссо Ж.-Ж.. Трактаты. – М., 1969.
36. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество. М., 1992.
37. Сорокин П.А. Голод и идеология общества // Квинтэссенция: философс. альманах. – М., 1990.
38. Социологическая мысль XIX века. Тексты. Харьков, 1995.
39. Спенсер Г. Основания социологии // Западно-Европейская социология XIX века: Тексты. – М., 1996.
40. Спенсер Г. Социология как предмет изучения // Западно-Европейская социология XIX века: Тексты. М., 1996.
41. Спенсер Г. Соч. в 2 т. К., СПб., Х., 1899
42. Тард Г. Законы подражания. СПб., 1892.
43. Тард Г. Социальная логика // Западно-Европейская социология XIX – начала XX веков. М., 1996.
44. Токвиль А. Про демократію в Америці: Пер. з фр. К., 1999.
45. Уорд Л. Психологические факторы цивилизации. М., 1897.
46. Франко І. Мислі о еволюції в історії людськості // Твори: У 20 т. К., 1956.
47. Фрейд З. Неудовлетворенность культурой // Западно-Европейская социология XIX – начала XX веков. М., 1996.
48. Фрейд З. Тотем и табу. Психология первобытной культуры и религии. СПб., 1997.
49. Шаповал М. Загальна соціологія. К., 1996.
50. Шаповал М. Соціологія українського відродження. К., 1994.
51. Энгельса Ф. Положение рабочего класса в Англии. Предисловие // К.Маркс и Ф.Энгельс. Соч., т. 2. Підручники